

استناد امام هادی(ع) به قرآن در پاسخ به شبهات

روش امام هادی(ع) در پاسخ به شبهات، ابتدا پایه‌های قرآنی را محکم می‌کردند؛ سپس به ظاهر قرآن استناد می‌کردند و در نهایت از روایات صحیح السند عترت بهره می‌گرفتند.

روش امام هادی(ع) در پاسخ به شبهات، ابتدا پایه‌های قرآنی را محکم می‌کردند؛ سپس به ظاهر قرآن استناد می‌کردند و در نهایت از روایات صحیح السند عترت بهره می‌گرفتند.

عباس تقویان، عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق(ع) در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، گفت: امام هادی(ع) در یک شرایط خاص اجتماعی و سیاسی امامت خود را بر عهده گرفتند. در دوره امامت ایشان فرقه‌های مختلف و مکاتب فکری گوناگونی ظهور و بروز کرده بودند. در چنین فضای امام هادی(ع) بیشترین هم خود را برای تبلیغ اسلام حقیقی صرف کردند. به خصوص آنچه از آبا و اجداد ایشان امام علی(ع) و امام صادق(ع) به جا مانده بود. این استاد دانشگاه افزود: امام هادی(ع) در سال 212 (ه ق) به دنیا آمدند و سال 254 به زخم معتضد عباسی به شهادت رسیدند. امام هادی و پدر بزرگوارشان به عسکرین معروف هستند، به این اعتبار که این دو بزرگوار در سامرا زندگی می‌کردند و همانجا به شهادت رسیدند.

وی تصریح کرد: البته امام هادی(ع) ابتدا در مدینه زندگی می‌کردند. اما به این جهت که خلفای عباسی به خصوص متوکل می‌خواستند امام را تحت نظر داشته باشند و فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی امام را کنترل کنند ایشان را مجبور کردند در سال 233 (ه ق) به سامرا مهاجرت کنند. البته امام در آنجا هم دست از فعالیت‌های خود نکشید و در همان فضا علوم آل محمد را تبلیغ می‌کردند.

شبهه‌زدایی با تمسک به قرآن

تقویان اظهار کرد: آنچه در زندگانی امام هادی(ع) آنچه بیشترین نمود را دارد و به عنوان آموزه‌های شاخص امام به دست ما رسیده است؛ بحث کلامی است که امام در برابر سایر فرق انحرافی داشتند. از جمله مسئله «جبر و تثلیث» امام با مقوله جبر که در زمان ایشان بسیار شایع بوده است و از سوی حکومت وقت هم بسیار تبلیغ می‌شد می‌ایستادند و با استناد و تمسک به قرآن کریم شبهه زدایی می‌کردند. امام مکرراً در بحث‌های خود بحث «منزلت بین منزلتین» را مطرح کردند. وی در ادامه گفت: امام چون متوجه شده بودند هر گونه استدلالی غیر از قرآن از سوی سایر متکلمین با مقاومت همراه می‌شود و آنها در مقابل هر استدلال غیر قرآنی می‌ایستند. به همین خاطر همه اهتمام خود بر روی آیاتی که در رد مسئله جبر نازل شده بود کردند.

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق افزود: استناد به قرآن در مسئله جبر و اختیار امام را محدود نکرد. البته ایشان شبهاتی که درباره استطاعت بندگان مطرح می‌شد را با استناد به قرآن پاسخ می‌دادند. این یک مقوله کلامی شیعه است و ارتباطی هم مسئله جبر و اختیار پیدا می‌کند. البته امام هادی(ع) در تفسیر متشابهات قرآن به تفصیل ورود می‌کردند و آیات متشابه را پاسخ می‌دادند.

وی در ادامه گفت: امام هادی(ع) مسئله جبر را با تمسک به آیات متعدد قرآن در نوبت‌ها و جلسات مختلف پاسخ دادند. محورهای قرآنی که امام بر روی آنها تاکید داشتند. سلسله مبنای مورد وفاق و قبول سایر فرق هم بود. نخست، به مسئله حقانیت قرآن نزد سایر فرق استناد می‌کردند. دوم، با استفاده از ظواهر آیات بیان فرمودند که هیچ گونه تناقضی وجود ندارد. البته این به عنوان یک مبنای مهم قبل از هر مناظره‌ای بین طرفین مورد قبول قرار می‌گرفت. سوم، اینکه قرآن معیار و میزان سنجش حق و باطل، درستی و نادرستی اخبار و روایات است. و این همان سخن پیامبر(ص) که قرآن را میزان و ترازو همه چیز معرفی می‌کردند. لذا امام هادی(ع) قرآن را به عنوان مبنای برای دفع شبهات مطرح می‌کردند.

تقویان در آخر گفت: روش امام در پاسخ به شبهات اینگونه بود که ابتدا پایه‌های قرآنی را محکم می‌کردند. سپس بر اساس ظاهر قرآن که حجیت قول پیامبر است استناد می‌کردند و در نهایت از روایات صحیح سند عترت بهره می‌گرفتند.